

Sygn. akt VIII U 1489/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2019r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyrka
Protokolant:	Dominika Smyrak

po rozpoznaniu w dniu 5 marca 2019 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy W. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania W. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 2 lutego 2018r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie;
2. zasądza od W. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Grzegorz Tyrka

Sygn. VIII U 1489/18

UZASADNIENIE

Dnia 28 grudnia 2017 roku ubezpieczony W. Bar wniósł o przeliczenie wysokości emerytury na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 roku, Nr 887.) – zwanej dalej ustawą emerytalną.

Decyzją z dnia 2 lutego 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu prawa do przeliczenia emerytury, albowiem nowo ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru (tzw. wwpw) emerytury wyniósł 177,92 % i nie przekroczył 250% (art. 110a ustawy emerytalnej). Organ rentowy wwpw emerytury obliczył na podstawie zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za okres od

1980 roku do 1989 roku i za 1992 rok oraz na podstawie art. 15 ust. 2a ustawy emerytalnej za okres od 1965 roku do 1973 roku.

Ubezpieczony wniósł odwołanie, domagając się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez uwzględnienie wniosku złożonego dnia 28 grudnia 2018 roku oraz zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podano, że zarobek za lata 1964-1979, za które nie zachowała się dokumentacja płacowa, należy odtworzyć poprzez porównanie zarobków uzyskiwanych na stanowisku górnik pod ziemią. W tym celu ubezpieczony wskazał dwóch pracowników porównawczych. Ubezpieczony dodał, że przy odtworzeniu zarobku należy uwzględnić: wynagrodzenie zasadnicze, w tym za pracę w niedzielę, dodatek za pracę zmianową, dodatek szkodliwy, dodatek z tytułu pełnienia funkcji przodowego, premie, świadczenie specjalne tzw. Kartę Górnika, przy czym od dnia 1 października 1974 roku w podwójnej wysokości, deputat węglowy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od ubezpieczonego na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

ubezpieczony był zatrudniony w kopalni węgla kamiennego na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w latach 1964-1992, przy czym w okresie od 1 sierpnia 1967 roku do 30 listopada 1970 roku na stanowisku górnika pod ziemią, w okresie od 1 grudnia 1970 roku do 2 maja 1982 roku na stanowisku górnika przodowego z prawem strzelania pod ziemią.

Ubezpieczony nabył prawo do emerytury z dniem 10 sierpnia 1989 roku. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury wyniósł 419,65% i został obliczony na podstawie zarobków ubezpieczonego za okres od grudnia 1988 roku do listopada 1989 roku.

Pracodawca ubezpieczonego podał, że zachowała się dokumentacja płacowa z okresu od 1980 roku do 1992 roku; zaś za wcześniejszy okres nie zachowała się dokumentacja płacowa, w tym karta zasiłkowa, wykaz przepracowanych dniówek.

Postanowieniem z dnia 5 lipca 2018 roku Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłej z zakresu wynagrodzeń, celem odtworzenia wynagrodzenia z najkorzystniejszych lat pracy (1965-1979), a następnie obliczenia wwpw emerytury zgodnie z art. 110a ustawy emerytalnej, przy założeniu, zgodnie z przebiegiem pracy zawodowej, że wynagrodzenie ubezpieczonego obejmowało: wynagrodzenie zasadnicze, deputat węglowy, dodatek szkodliwy, dodatek za pełnienie funkcji przodowego, świadczenie specjalne tzw. Karta Górnika, dodatek za pracę w 2 niedziele w miesiącu, dodatek zmianowy za pracę na II i III zmianie przy założeniu, że 1/3 czasu pracy była świadczona na każdej ze zmian.

Opinię na piśmie sporządziła biegła sądowa H. P., która zgodnie z tezą dowodową i na podstawie dokumentacji osobowej oraz aktów o charakterze powszechnie obowiązującym odtworzyła zarobek ubezpieczonego za lata 1965-1979, a następnie ustaliła, że wwpw emerytury z okresu dowolnie wybranych 20 lat podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu (przy czym część okresu przypadła po nabyciu prawa do emerytury) wynosi 247,55%. Biegła podała, że obliczenia wykazały, iż nie została spełniona przesłanka z art. 110a ustawy emerytalnej.

Organ rentowy nie kwestionował opinii. Ubezpieczony podał, że w opinii należy uwzględnić fakt, że od 1 października 1974 roku na mocy uchwały Rady Ministrów z 27 września 1974 roku Nr 230/74 posiadał prawo do świadczenia tzw. Karty Górnika w podwójnej w wysokości. Zgodnie z § 1 ust. 4 pkt 1 uchwały pracownikom fizycznym zatrudnionym pod ziemią w kopalniach węgla kamiennego [...], którzy efektywnie przepracują wszystkie dni przypadające na dany miesiąc w harmonogramie pracy, specjalne wynagrodzenie z „Karty Górnika” będzie wypłacane w podwójnej wysokości.

Ubezpieczony dodał, że posiadał prawo do dodatku pyłowego, bowiem pracował na oddziale wydobywczym, Nadto, posiadał prawo do dodatku przodkowego oraz prawo do wyższego wynagrodzenia za pracę bezpośrednio w przodku. Ubezpieczony przedstawił swoje wyliczenia, z których wynika, że wwpw emerytury z 20 lat wynosi 262,08 %.

Sąd Okręgowy uznał, że opinia biegłej została prawidłowo sporządzona. Ubezpieczony także nie wniósł istotnych zastrzeżeń do opinii. Ubezpieczony doliczył tylko: podwójne świadczenie z tzw. Karty Górnika, wynagrodzenie za dniówki przodkowe, dodatek pyłowy oraz skorygował obliczenia w zakresie dodatku nocnego, świadczenia z tzw. Karty Górnika za dni przodkowe.

Sąd Okręgowy uznał, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do uwzględnienia w obliczeniach: dodatku za pracę w niedziele, dodatku zmianowego, podwójnego świadczenia z tzw. „Karty Górnika”. Ubezpieczony wskazał świadków na okoliczność ustalenia organizacji pracy. Sąd Okręgowy uznał, że dowodem na okoliczność czasu pracy może być wyłącznie dokumentacja płacowo-osobowa (karta zasiłkowa, ewidencja czasu pracy, wykaz dniówek). Uwadze nie może umknąć fakt, że prawo do podwójnego świadczenia z Karty Górnika zostało uzależnione od efektywnych dni pracy ujętych w harmonogramie. Taki harmonogram nie zachował się i nie można ustalić, ile dni należało pracować, i ile z tych dni ubezpieczony przepracował. Skoro w niniejszej sprawie nie zachowała się w/w dokumentacja, w obliczeniach ubezpieczonego należy pominąć: dodatek za pracę w niedziele, dodatek zmianowy, podwójne świadczenie z tzw. „Karty Górnika”. Sąd Okręgowy uznaje, że podstawą do odtworzenia zarobku mogą być pewne składniki wynagrodzenia, a nie potencjalne. Nadto, należy uznać za niedopuszczalne jest odtwarzanie zarobków na podstawie pracowników porównawczych.

Mając na uwadze powyższe uwagi, Sąd Okręgowy skorygował obliczenia ubezpieczonego i dokonał następujących obliczeń:

1969

Wynagrodzenie zasadnicze 23 320 zł + 11 554 zł = 34 874 zł

KG 2 352 zł + 1 504 zł = 3 856 zł

Dodatek szkodliwy 2 961 zł

Deputat węglowy 4 000 zł

RAZEM 45 691 zł : 26 088 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 175,14%

1970

Wynagrodzenie zasadnicze 34 874 zł

KG 4 553 zł

Dodatek szkodliwy 2 961 zł

Deputat węglowy 4 000 zł

RAZEM 46 388 zł : 26 820 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 172,96%

1971

Wynagrodzenie zasadnicze 43 026 zł + 2 544 zł = 45 570 zł

Deputat węglowy 4 400 zł

Dodatek szkodliwy 2 943 zł

Dodatek za dni przodkowe 5 454 zł + 153 zł = 5 607 zł

KG 5 454 zł + 259 zł = 5 713 zł

RAZEM 64 233 zł : 28 296 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 227,00 %

1972

Wynagrodzenie zasadnicze 39 618 zł + 5 194 zł = 44 812 zł

Dodatek za dni przodkowe 4 018 zł + 317 zł = 4 335 zł

KG 5 022 zł + 529 zł = 5 551 zł

Dodatek szkodliwy 2 952 zł

Deputat węglowy 4 400 zł

RAZEM 62 050 zł : 30 108 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 206,09 %

1973

Wynagrodzenie zasadnicze 40 612 zł + 4 558 zł = 45 170 zł

Dodatek przodowego 4 290 zł + 274 zł = 4 564 zł

KG 6 776 zł

Dodatek szkodliwy 2 961 zł

Deputat węglowy 4 400 zł

RAZEM 63 871 zł : 33 576 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 190,23%

1974

Wynagrodzenie zasadnicze 2 982 zł + 742 zł + 28 380 zł + 7 344 zł + 10 492 zł + 2 720 zł = 52 660 zł

KG 556 zł + 5 148 zł + 1 253 zł + 3 303 zł = 10 260 zł

Dodatek przodowego 135 zł + 121 zł + 3 465 zł + 432 zł + 1 281 zł + 160 zł = 5 594 zł

Dodatek szkodliwy 2 952 zł

Deputat węglowy 4 400 zł

RAZEM 75 866 zł : 38 220 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 198,50%

1975

Wynagrodzenie zasadnicze 53 148 zł + 2 720 zł = 55 868 zł

KG 13 967 zł

Dodatek przodowego 6 489 zł + 160 zł = 6 649 zł

Dodatek szkodliwy 2 961 zł

Deputat węglowy 4 400 zł

RAZEM 83 845 zł : 46 956 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 178,56%

1976

Wynagrodzenie zasadnicze 54 352 zł +136 zł +1 628 zł = 56 116 zł

Dodatek przodowego 6 636 zł +160 zł = 6 796 zł

KG 14 029 zł

Dodatek szkodliwy 2 952 zł

Deputat węglowy 4 400 zł

RAZEM 84 293 zł : 51 372 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 164,08%

1977

Wynagrodzenie zasadnicze 53 664 zł +2 812 zł = 56 476 zł

Dodatek przodowego 6 552 zł + 152 zł = 6 704 zł

KG 14 119 zł

Deputat węglowy 4 400 zł

RAZEM 81 699 zł : 55 152 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 148,13%

1978

Wynagrodzenie zasadnicze 51 256 zł +4 440 zł = 55 696 zł

KG 13 924 zł

Dodatek szkodliwy 2 952 zł

Dodatek przodowego 6 258 zł + 240 zł = 6 498 zł

Deputat węglowy 4 400 zł

RAZEM 83 470 zł : 58 644 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 142,33%

1979

Wynagrodzenie zasadnicze 44 204 zł +2 812 zł +8 944 zł + 3 040 zł = 59 000 zł

KG 11 754 zł + 5 992 zł = 17 746 zł

Dodatek przodowego 1 125 zł +24 zł = 1 149 zł

Dodatek szkodliwy 2 952 zł

Deputat węglowy 4 400 zł

RAZEM 85 247 zł : 63 924 zł [przeciętne wynagrodzenie] = 133,36%

L.p.	rok	wwpw
1	1969	175,14%
2	1970	172,96%
3	1971	227,00%
4	1972	206,09%
5	1973	190,23%
6	1974	198,50%
7	1975	178,56%
8	1976	164,08%
9	1977	148,13%
10	1978	142,33%
11	1980	243,77%
12	1981	274,56%
13	1982	211,88%
14	1983	261,19%
15	1984	342,88%
16	1985	388,09%
17	1986	340,14%

18	1987	317,61%
19	1988	369,53%
20	1989	385,65%
	razem	4938,32%

: 20 lat = 246,92%

/dowód z: akt ZUS, akt osobowych ubezpieczonego, opinii biegłego, zeznań ubezpieczonego/.

Sąd zważył, co następuje:

odwołanie W. B. nie zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy ubezpieczony spełnia warunki do przeliczenia emerytury górniczej na podstawie art.110a ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018r., poz.1270).

Zgodnie z art.110a ustawy emerytalnej wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art.15, z uwzględnieniem art.110 ust.3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia:

- z kolejnych 10 lat kalendarzowych przypadających w ostatnich 20 latach kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie emerytury od przeliczonej podstawy,

- dowolnie wybranych przez emeryta 20 lat kalendarzowych, w których podlegał ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia o ponowne ustalenie wysokości emerytury,

a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art.15 ust.5, jest wyższy niż 250%.

Ustalenie wysokości emerytury w sposób wskazany powyżej może nastąpić tylko raz.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 roku

w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy

nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu).

Trzeba jednak wskazać, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z 11 października 2011 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki

na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowadniany wszelkimi środkami dowodowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 1997r., sygn. akt II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2006r., sygn. akt I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257). Niemniej jednak zarobki za poszczególne lata muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości. Nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające np. z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. W wyroku z 4 lipca 2007 roku (I UK 36/07, Lex nr 390123) Sąd Najwyższy stwierdził, że w postępowaniu cywilnym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych w sprawie o przeliczenie wysokości emerytury możliwe jest dopuszczenie i przeprowadzanie wszelkich dowodów, w tym także dowodu z zeznań świadków lub przesłuchania samego wnioskodawcy. Nie jest jednak możliwe przeliczenie wysokości emerytury w oparciu o jakąś hipotetyczną uśrednioną wielkość premii uzyskiwanej przez ubezpieczonego wywiedzioną z wysokości premii wypłaconych innym pracownikom. Zaliczenie nieudokumentowanych składników podstawy wymiaru składek (składników wynagrodzenia) mogących mieć wpływ na wzrost świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1998r., II UKN 440/97). Podkreślić przy tym należy, że przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. W tej sytuacji ewentualne ujemne skutki nieprzedstawienia dowodu lub też zaoferowania dowodów niepozwalających poczynić kategorię ustaleń lub budzących istotne wątpliwości obciążają stronę.

Zatem to na ubezpieczonym, zgodnie z art. 6 k.c., spoczywał obowiązek przedstawienia takich dowodów, które w niebudzący wątpliwości sposób, pozwalałyby

na podwyższenie podstawy wymiaru emerytury o wysokość wypłaconych w okresie objętym sporem świadczeń z tytułu pracy zmianowej, pracy w niedziele, podwójnego świadczenia z Karty Górnika, a takich dowodów ubezpieczony nie przedstawił. W takiej sytuacji Sąd dokonując odtworzenia zarobków za lata sporne 1969 – 1979 uwzględnił tylko pewne składniki wynagrodzenia i następnie obliczył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury przy uwzględnieniu także wynagrodzeń przysługujących po przyznaniu świadczenia. Najkorzystniejszy w.w.p.w. emerytury górniczej ubezpieczonego wyliczony z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, to jest z lat 1969 – 1978, 1980 – 1989 wyniósł 246,92%.

Skoro wskaźnik ten nie przekroczył 250%, to ubezpieczonemu nie przysługuje prawo do ponownego przeliczenia pobieranej przez niego emerytury górniczej z zastosowaniem art.110a ustawy emerytalnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd w pkt 1 wyroku na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako bezzasadne.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na mocy art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 1804).

(-) SSO Grzegorz Tyrka